

En algun moment de la seva història, tots els pobles han sentit la necessitat d'explicar el món.

Així comença Pierre Grimal el seu llibre de Mitologia Grega.

Segons Pierre caldria anomenar mitologia grega el conjunt de relats meravellosos i llegendes de tota mena, els textos escrits i les representacions artístiques de les quals proven que van tenir lloc en les regions de parla grega entre el novè segle o el vuitè abans de la nostra era. Es tracta d'un conjunt de temes, de difícil classificació, d'orígens i caràcters molt diversos, que ha tingut i té encara un paper considerable en la història espiritual del món.

Tot i l'amplitud del tema Mitologia Grega, he enfocat el treball des de un punt de vista més personal. Com diu Grimal, es tracta d'un conjunt de temes de difícil classificació, és per aquest motiu que crec convenient que cadascú l'adapti a les seves necessitats; en aquest cas, a unes necessitats de gustos personals. Per això esmento aquells personatges que més em van impactar en el meu inici als estudis mitològics clàssics, la història dels quals reconec com a fascinadores.

Origen; com començà la mitologia, i en que començaren a creure, i de quina forma.

Zeus; com a déu immortal més important (comentari de descendència)

Hèracles; heroi que demostra valentia i talent, fill del gran déu Zeus i d'Alcmena, una mortal.

Prometeu; el clar exemple d'un heroi que passa a ser immortal per la seva ambició en ajudar als homes.

Comentari dels astres; com han els han influït en la creença mitològica i llegendària, i com ens han arribat les seves interpretacions fins als nostres temps.

ORÍGENS

Sempre que algú s'endinsa en els mites grecs o bé hi fa referència, s'adona que els textos expressen un munt de variants i que segons les èpoques, el mite fins i tot canvia.

De forma general, es pot acceptar (amb totes les restriccions que imposa una generalització tan àmplia) que els mites grecs han travessat, des del moment en què van ser creats, tres grans períodes de la història antiga.

Aquests són; el període que podem anomenar èpic, l'època de la tragèdia i el període filosòfic o sofista.

Probablement la mitologia grega es va desenvolupar a partir de les primitives religions dels habitants de Creta, una illa del mar Egeo on va sorgir la primera civilització de la zona al voltant de l'any 3000 a.C. Creien que tots els objectes naturals tenien esperits i que certs objectes tenien poders màgics especials. Amb el temps, aquestes creences es desenvoluparen a través d'una sèrie de llegendes que abarcaven objectes naturals, animals i déus amb forma humana. Algunes d'elles sobrevisqueren com part de la mitologia clàssica grega.

Els antics grecs oferien algunes explicacions del desenvolupament de la seva mitologia. En la Història sagrada, Euhemero, un mitògraf que va viure cap l'any 300 a.C., registra la difosa creença de que els mites eren distorsions de la història i que els déus eren herois als que s'havia glorificat amb el temps. En el segle V a.C., el filòsof Pròdico de Ceos ensenyava que els déus eren personificacions de fenòmens naturals, tals com el sol, la lluna, els vents i l'agua. Herodoto, un historiador grec que també va viure al segle V a.C., creia que molts rituals grecs procedien d'Egipte.

Quan la civilització grega es desenvolupà, especialment durant el període helenístic, al voltant del 323 a.C., la mitologia ja havia evolucionat. Noves filosofies i la influència de les civilitzacions veïnes produïren una gradual modificació en les seves creences. No obstant, les característiques essencials dels déus grecs i les seves llegendes van permanèixer inmutables.

CULTE I CREENCIES

La mitologia grega accentuava el contrast entre la debilitat dels essers humans i els grans i aterradors poders de la naturalesa. Per tant, el poble grec reconeixia que les seves vides dependien completament de la voluntat dels déus. En general, les relacions entre els essers humans i els déus es consideraven amistoses. Però els déus aplicaven severes castigs als mortals que revelaven una conducta inacceptable, tal com la soberbia complacent, la ambició extrema i fins i tot l'excessiva prosperitat.

La mitologia grega estava lligada a tots els aspectes de la vida humana. Cada ciutat estava consagrada a un déu particular o grup de déus, als quals els ciutadans solien construir temples dedicats al culte. Regularment honraben als déus en festivals, supervisats pels alts funcionaris. En els festivals i reunions oficials, els poetes recitaven o cantaven significatives llegendes i històries. Molts grecs coneixien als déus a través de la paraula del poeta.

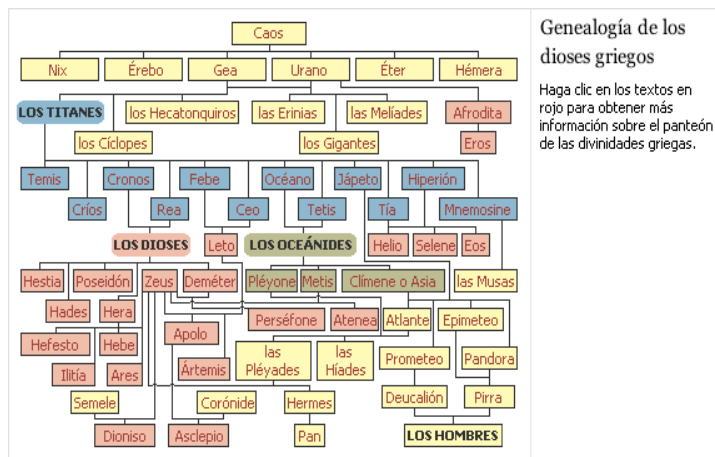
Els grecs també relacionaven la seva vida domèstica amb la dels déus i en ella els rendien el culte debut. Diferents parts de la casa estaven dedicades a determinats déus, i els individus els hi rebien regularment. Un altar de Zeus, per exemple, podia col·locar-se en el pati, mentre que a Hestia se l'honorava ritualment en l'hogar.

Com començà tot?

Al principi regnava el Caos, però una difosa voluntat creadora plasmà la Terra o Gea, la Mare Terra, que donà forma al món tal i com el coneixem. Tingué un fill, Urà o el Cel, amb qui després es casà per tenir diversos fills, entre ells els ciclops, gegants amb un sol ull enmig del front, grans constructors i hàbils metal·lúrgics.

Algunes fonts creuen que en aquell temps sorgí la raça humana, que abans d'arribar al seu estadi actual passà per tres edats: la d'or (en què regnà Cronos, senyor del temps), la de plata i la de bronze. En aquest procés hi va haver gradualment una degradació que provocà que, des de les meravelles de l'edat daurada, en què la naturalesa era pròdiga i els homes vivien pacíficament, la riquesa i bondat originals s'anessin enfosquint més i més fins arribar a la present edat de ferro, la pitjor de totes.

Urà s'hagué d'enfrontar a la rebel·lió dels seus fills, els ciclops, que aconseguí vèncer i que foren expulsats al Tàrtar, l'infern. A continuació engendrà els set titans, que també es rebel·laren contra el seu pare, instigats per Gea i dirigits pel menor d'ells, Cronos (Saturn). Aquest castrà al seu pare i s'imposà als seus germans. Es va unir a Rea (Cíbele) i tingueren diversos fills.

A fi d'evitar que una rebel·lió dels seus fills el desposseís del seu poder, els devorà a tots. Però en néixer Zeus, la seva mare el substituï per una pedra, i tot seguit, amagà l'infant a l'illa de Creta, on va ser criat per la cabra Amaltea.

En arribar en l'edat adulta, Zeus es disposà a conquerir el cel.

Zeus

Anomenat Jupiter pels romans, escau el més poderós dels déus grecs, patró de la llum i del raig. Essent pare dels déus i dels homes.

Aquest personatge tant important en la mitologia clàssica, esdevé una història curiosa; Zeus, fou criat com hem dit a la illa de Creta, amagat del seu pare Cronos i alimentat per la cabra Amaltea i cuidat per les nimfes.

1"Un dia Zeus sortí de la gruta del mont d'Ida, on havia crescut, capaç de derrotar al seu pare.

La cabra Amaltea va córrer cap a les valls per anunciar l'entrada de Zeus a l'edat viril.

Tothom s'assabentà del seu propòsit; el sol, Hèlios, mirava impacient per no perdre detall. Però la lluna, Selene, treia el cap per les muntanyes, i barallant-se amb les Hores es preguntava per què no podia sortir.

Les tres germanes Hores li impediien sortir ja que encara era de dia i el seu torn corresponia a la nit. Però Selene per rés del món es volia perdre la primera gran prova de valentia del gran Zeus, així que acordà amb les tres germanes que sortiria en el moment oportú. Hèlios, el sol, no va poder dir rés."

Es diu que els grecs imaginaven o creien aquest fet verídic. Fet que més tard es denominar per un eclipsa.

Però no deixarem de banda al que podríem anomenar el pare dels déus, Zeus, en el gran moment de la venjança al seu pare.

Zeus preparà el seu pla, però per això necessitava l'ajuda d'una gran deessa; Aquesta era Metis, que pels grecs personificava la virtut de la prudència. L'anà a visitar i ella llegir els seus pensaments i ell, tot obedient, l'escoltà des de el seu tro de tortugues.

La deessa li donà un pot que permetria la venjança a Cronos.

Per la gesta que a continuació es descriu, Zeus es guanyà la confiança de tots els déus, essent considerat així com el déu més important.

Després de rebre la miraculosa pòcima que se'ns dubte l'ajudaria, anà en busca del seu pare. Mentre aquest dormia Zeus aprofità per fer-li empassar.

El vell déu del temps es va veure obligat a vomitar a tots els seus fills, un darrera l'altre, sense poder impedir-ho.

Posidó, Hèstia, Hera, Dèmeter i Hades. Tots cinc germans de Zeus li agraïren.

Però la furia del pare temps hi era present.

Així es representaren dos bàndols: Zeus i els seus germans representants de la joventut, i per altra banda Cronos amb els seus terribles aliats els Titans.

LLarga i dura fou la guerra que el pare Temps declarà als seus fills, una guerra amb victòria dels immortals on Zeus proclamà que el seu domini en el univers començava tot just ara.

1- Versió treta del llibre de Blas Carmona, *Dioses y heroes griegos*, madrid, ediciones de bolsillo, 1989.

Així fou com s'atribuí el cel com el seu domini exclusiu i en fidelitat als que l'havien ajudat, assignà l'imperi del mar a Posidó i el món subterrani a Hades.

Hèstia presidia la llar; immòbil al Olimp, com la llar a la residència dels homes; Zeus li va atorgar una virginitat eterna. La seva germana petita Dèmeter presidia la terra conreada, lligada sobretot als mites dels cereals i el seu culte té per lloc d'elecció les planes fèrtils on creix el blat.

Hera, per altra banda, és la divinitat del matrimoni. Esposa de Zeus.

Però després de la guerra, foren només els tres germans els qui es repartiren a sorts el cel, el mar i el món subterrani. Havent rebut abans de la mà dels Ciclops una arma relacionada amb les seves atribucions futures: Zeus, el llamp; Hades, un casc màgic que feia invisible a qui el portés (símbol de la mort); Posidó, un trident, semblant al que feien servir els pescadors de tonyines, amb el qual sacsejava la terra i les aigües del mar.

Però Zeus no només destaca per ser un gran guerrer, que ho és, sinó que també destaca per totes les històries d'amor de les que ha sigut partícip.

Les esposes, legítimes i il·legítimes, de Zeus són innumbrables. La primera de totes, pel que fa a la cronologia, va ser Metis. Tot seguit, va venir Temis, que personifica la Llei, o més exactament la Constància del món. De primer, Temis va donar al déu tres filles, les Hores (més pròpiament dites com les Estacions), anomenades Eirine (la Pau), Eunomia (la Disciplina) i Dike (la Justícia); després altres tres que van ser les Moires (els destins): aquestes són Àtropos, Làquesis i Cloto, són les tres filadores que filen als Inferns, el destí de cada home. Aquesta unió amb Temis té una gran filosofia simbòlica, i podem dir que només és aquesta la seva intenció.

Zeus també es va unir amb la Titànida Didone, que en algunes versions passa per ser la mare d'Afrodita (deessa de l'amor, també es creu nascuda de les escumes del mar, produïdes pels testicles de Zeus).

Després amb Mnemòsine (la Memòria), dels qui nasqueren filles, les nou Muses. Amb l'Oceànide Eurínome va tenir les tres Gràcies, Aglaia, Eufrosine i Talia, que són en el seu origen, esperits de la vegetació i de la primavera.

Amb Hera, la seva germana (esmentada anteriorment), tingué també una unió divina. Però totes les altres relacions que Zeus tingué s'atribueixen a infidelitats a aquesta. Són altres relacions que Zeus va tindre, aquest cop però, amb mortals.

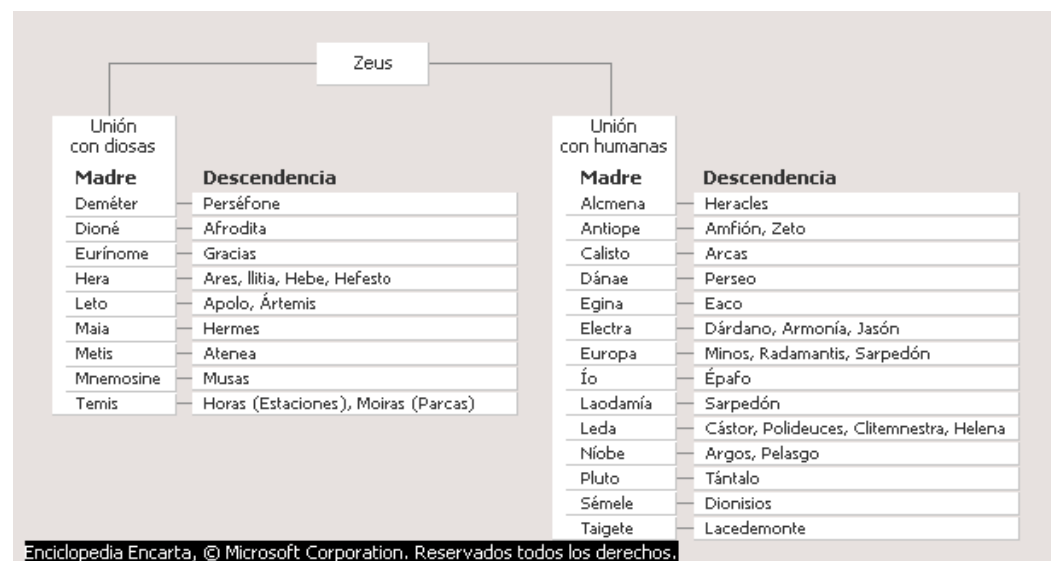
Cal destacar que moltes de les unions que el déu tingué amb les mortals, resultaren no obstant diferents; moltes d'aquestes unions van tenir lloc sota l'aspecte d'un animal.

En ocasions era Zeus qui hi apareixia; amb Europa el déu pren l'aspecte d'un brau. Amb Leda, pren el d'un cigne.

I en altres ocasions eren les mateixes mortals; la Nimfa Cal·listo es va transformar en ossa. Io en vedella.

Però la història que cal destacar més en aquest moment és la unió de Zeus amb Alcmena. D'aquesta unió sortí Hèracles, heroi més destacat i el més important i que a continuació explico.

Abans, però, un requadre representatiu de les unions del déu immortal:

Hèracles

Inspirador de grans obres literàries escau Hèracles, Hèrcules pels romans.

Aquest heroi esdevé un dels personatges amb més força i és, no obstant, el que més ens ha demostrat.

Un personatge valent però també el més exposat al sofriment. Protagonista d'aventures en solitari, de les quals resulta sempre victoriós.

Heroi de la mitologia que gaudia de gran popularitat entre els antics.

Des de el seu naixement ja s'esdevenen aconteixements excepcionals que anunciaven l'aparició al món d'un home extraordinari.

Com em dit anteriorment, Hèracles va néixer de la unió de Zeus i d'Alcmena.

Hera, esposa de Zeus, sentí gelós de la seva rival i va témer que el fill que donaria a llum regnaria Argos.

Així que Hera s'apresurà per a que nasqués abans Euristeu, el cosí d'Hèracles, de tal forma que Alcmena va haver de portar al seu fill durant 10 mesos dintre.

L'heroi sortí al món amb la intenció de deslumbrar a déus i mortals des de el primer moment; i començà amb Hera.

Quan Heracles tenia vuit anys, la seva mare l'acabava de ficar al llit junt amb el seu germà bessó. A mitjanit, Hera encara gelosa, introduir una serp venenosa en l'habitació dels nens. Mentre el germà d'Hèracles es ficar a plorar tot espantat, ell agafà intrèpidament a la serp i l'estrangulà en un moment.

Des de aquell moment es va saber que aquell nen seria diferent.

L'heroi creixia sota les autoritats dels mestres que l'ensenyaren a llegir i a tocar la lira, i del seu pare adoptiu Amfitrió, que l'envià al camp per a cuidar del rebany i així enfortir el seu cos.

La fama d'aquest jove tan fornit arribà quan només tenia divuit anys. Era tan alt i fort que s'estengué ràpidament fins que ho escoltà el rei Tespi.

Hi havia, en els dominis de Tespi, un lleó tan gran i fort que engendrava una por terrible. Cap caçador va poder sortir viu.

Hèracles va ser cridat per Tespi i l'heroi hi accedí, per la qual cosa fou instal·lat a casa del monarca.

Passaren cinquanta dies fins que el jove Hèracles el va poder matar. Li disparà una fletxa i el lleó morí a l'acte.

Tespi, per la seva banda, li digué a l'heroi que tornés quan les seves cinquanta filles fossin grans, que estaven reservades per ell.

Així va ocórrer; quan Hèracles tornà tingué cinquanta fills, conegut com els Tespiades.

ELS TREBALLS D'HÈRACLES

Un dia Hèracles va voler tornar a Argos, però el seu cosí Euristeu li va ficar com a condició que alliberés al món de certs monstres que en aquell moment havia.

Aquets treballs que va haver de fer Hèracles, són coneguts com els "dotze treballs". A més la deessa Atena li va prometre com a recompensa als seus sacrificis la immortalitat.

Un heroi així, com ho era ell, digne de representar la Justícia, havia de demostrar amb proves concretes la seva superioritat moral i arribar així a una grandesa espiritual.

El lleó de Nemea

Hi havia a la regió de Nemea un lleó que devorava als pastors i als seus ramats.

Segons es creu, Hera hauria tingut al seu càrrec la seva educació, que havia estat cuidat per Selene, la Lluna.

El lleó vivia en una cova de dos entrades i era invulnerable a les fletxes. La seva pell era tan forta i resistent que Hèracles l'estrangulà, fent-se després un casc amb el seu cap i utilitzant la seva pell per a vestir-se.

Al seu pas, però, Euristeu, enrabiat, li digué al seu cosí que d'ara endavant deixés el botí a les portes de Micenes.

Zeus, que havia vist el gran treball que havia fet el seu fill, va voler donar el nom del lleó a una de les constel·lacions i d'aquesta manera recordar els grans afers de l'heroi.

La hidra de Lerna

Hera, que no s'estava de destrossar l'empeny d'Hèracles, va criar a una serp de sis caps; filla del monstre Tifó.

La hidra també devastava els conreus i creava la por entre els infeliços.

Quan va mesurar la rivalitat del monstre, va encendre amb foc unes fletxes, ja que era impossible poder tallar-li el cap perquè d'aquest en sortia un altre.

Hèracles matant a la serp de sis caps

Però tot i així en tornaven va créixer, així que va haver d'incendiar el bosc per a que aquesta no pogués fugir. Per últim, va impregnar amb sang de la mateixa hidra i li tirà morint aquesta a l'acte pel seu propi verí.

La res de Erimant

Euristeu, gelós, li va dir al seu cosí que el seu tercer treball seria portar-li viu una horrible res que causava la por entre els habitants d'Erimant.

Hèracles sabia que aquests tenien por dels crits i es ficà al costat del seu cau a cridar fins a que sortí ràpidament, després de tant córrer la res es cansà deixant sense problema per Hèracles, la seva captura. El va

carregar a les esques i se'l emportà camí de Micenes.

Durant molts anys, per admiració dels antics grecs, les dents de la res van estar exposades en Campania com a testimoni de les proeses d'Hèracles.

La cerva de Cerinia

El quart treball fou la captura d'una cerva gegant que habitava a la regió de Enoe.

Àrtemis, havia trobat cinc cerves al mont Liceu i n'estava molt d'elles; però una s'escapà al mont de Cerinia.

Capturar-la per Hèracles fou feina difícil ja que fer-li mal o matar-la seria un deshonor pel déus (ja que era un animal consagrat al culte d'un déu, en aquest cas a la deessa de la caça).

Un dia, mentres la cerva bebia aigua esgotada, Hèracles li ferí lleument. Es trobà, però, a Apolo i Àrtemis que el cregueren en les seves explicacions i el deixaren lliure, donant-li així les culpes al seu cosí que volia enemistar a Hèracles amb els déus.

El brau de Creta

Després d'entregar-li dues més perilloses feines al seu cosí, Hèracles va haver de portar-li viu a un brau de la illa de Creta que treia foc pel nas i que havia raptat a Europa per part de Zeus.

En Creta, l'heroi li demanà ajuda a Minos per poder capturar viu a l'animal, el rei s'hi negà però li donà permís per a que l'agafés tot sòl.

Amb un cop va poder agafar al brau fins arribar a Micenes, on a Euristeu li causà un atac d'ira.

Des de aquest moment va veure que el seu cosí era invencible, però tot i així li va seguir ficant treballs. Per un costat havia de dissimular els nous sentiments davant d'Hera i per l'altra, la enorme curiositat de saber com s'enfrontaria a les altres proves el seu heroic cosí.

El treball més famós, se'ns dubte, encarregat a Hèracles, fou Les pomes de les Hespèrides; on amb ressò, el jove heroi en sortí victoriós.

PROMETEU, L'AMIC DELS HOMES

El mite de Prometeu ocupa lloc important en l'antiga concepció grega sobre l'origen del univers, els déus i l'home. Fill del tità Japeto i cosí de Zeus, apareix a les llegendes gregues com a creador de l'home, al que hauria mollejat amb arcilla. És el principal benefactor de l'espècie humana pels dons que en va donar sobre aquesta.

La història de Prometeu va sorgir entre els grecs per simbolitzar la protesta de l'home contra l'opressió divina. Però els diferents autors han volgut presentar a Prometeu com un singular model educatiu als homes de la seva generació i de les posteriors. Per això la llegenda d'aquest heroi que després es converteix en immortal és sens dubte una de les més increïbles i més maques histories de l'antiguitat; ja que es sacrificà per una causa noble. Aquest fet noble de Prometeu es denota sobretot en l'ensenyança que donà als homes respecte la llibertat.

Epimeteu, el seu germà, era qualificat de tot el contrari que Prometeu. Era de ment estreta i sense capacitat per mesurar les conseqüències dels seus fets.

PROMETEU PROVOCA LES IRES DE ZEUS

En aquells anys la subsistència de l'home sobre el planeta es va veure seriosament amenaçada a causa dels rigors de la naturalesa. Fortes gelades destruïen la terra, sense donar fruits i destruint ramats i animals.

La fam va fer aparició donant moltes víctimes. Havien de viure en coves i resguardar-se del fred era molt difícil. Comenten les llegendes que els homes van començar a fer sacrificis als déus per a que s'apiadessin del seus sofriments i tornessin així vida a la terra. El sacrifici consistia en oferir la sang dels animals i tenia lloc sobre una pedra cerimonial. La pedra era l'altar, i al seu voltant es congregaven els homes per demanar la protecció i el favor dels déus.

Davant d'aquest espectacle, Prometeu va sentir pietat davant els homes i va buscar ajuda entre els seus amics.

Així que anà a Mecone, una regió de Grècia, quan els homes es disposaven a sacrificar un bubi per a Zeus. Encara que sabia que rebria conseqüències del pare déu, va dividir el bubi en dues parts. En un costat va col·locar la carn que dissimulà amb la pell. En l'altre va ficar els ossos, als que havia tret tota la carn i els cobrir amb grassa blanca. Un cop ho va acabar li digué a Zeus que escollís la part que volia i l'altre part deixada li donés als homes.

Zeus, sense imaginar que Prometeu l'enganyava, va escollir la part més voluminosa. Però l'alegria del déu homes aviat es convertí en irritació i en còlera. Avisa a Prometeu que la pròxima vegada la seva ira seria desenfrenada i que per ara només deixaria sense foc als homes.

Segons les llegendes, Prometeu havia ensenyat als homes l'utilització del foc, igual que l'ús de la paraula i de les arts.

PROMETEU TORNA EL FOC ALS HOMES

Prometeu pensava que l'home era qui estava fet per portar el domini de la terra i imposar-se sobre els déus; no obstant la història li ha donat la raó. Per això es va voler tornar a arriscar, i secundat per Atenea, que l'estimava molt, varen fer un pla per apoderar-se del foc i tornar-los-hi als homes

Al caure la tarda, quan Hèlios tornava cap a casa; Prometeu i Atenea esperaven a que aquest passés per davant. Prometeu va passar una canya per la roda del carro del déu Sol i aquesta es va incendiar al moment. Amb aquella flama Prometeu escapà fins a la regió d'Arcàdia; on va prendre foc a algunes branques seques.

PROMETEU ENCADENAT

Quan Zeus veié que les seves ordres havien tornat a ser interceptades per Prometeu, el cridar immediatament.

Després que Zeus deixés anar la seva ira, Prometeu sense por li contesta que tot i que sabia que la seva acció mereixia un càstig, veia oportú fer-ho.

Així que Zeus ordenà a Hefest que encadenés a Prometeu al Tàrtar. El seu càstig consistia en aguantar lligat

per sempre on una àguila li devoraria el fetge durant el dia, i per la nit, aquest se li tornaria a refer.

LA CAPSA DE PANDORA

Zeus, però, també es pensava ocupar del càstig dels homes. Per això va crear a Pandora, un esperit que sota l'aparença del bé aniria distribuint funestos regals entre els homes; regals que els immortals havien anat depositant en el seu cistell.

El missatger dels déus li atorgà el parlar i Afrodita tot el seu atractiu femení.

Quan Zeus va aparèixer a la terra amb Pandora, els homes van quedar meravellats per la seva radiant bellesa. Tots li van parar atenció però ella ficà els seus ulls en Epimeteu, el germà de Prometeu.

Aquest havia oblidat l'advertència del seu germà en què mai acceptés regals de Zeus. Sense poder tornar enrere, va obrir la capsa que Pandora portava sempre a sobre. D'allà volaren nombrosos mals i terribles desgràcies que escaparen per la terra a gran velocitat.

Pandora obrint la capsa

Al fons de la capsa, mig amagat, hi havia un únic i solitari bé: l'Esperança.

Però l'astúcia de Pandora, per consell de Zeus, va tancar la capsa abans que aquesta sortís. La tancà per sempre a la capsa.

Es diu que les malalties es propagaren per tot el món, i que la mort era un acompanyant diari. La Terra s'assumí en tenebres i la humanitat es mantenia atterrada; i és que Zeus els hi havia tret el parlar i Pandora no els havia ni deixat l'esperança.

HÈRACLES ALLIBERA A PROMETEU

Quan el mal arribà a la seva fi, al generós Prometeu li arribà el dia de l'alliberació. Després d'haver viscut segles lligat a una roca; Prometeu, va coincidir en el seu destí junt Hèracles quan aquest últim anava a buscar unes famoses pomes.

Hèracles es va compadir de Prometeu i disparà a l'àguila obligant-la a fugir. Junts s'allunyaren desencadenant així la fúria de Zeus. Però va comprendre la valentia del fill i no va protestar. Els déus respiraren alliberats. Però per a que la gent no veiés que les seves ordres es burlaven, va obligar a Prometeu a portar un anell amb un tros de la roca en la que havia estat lligat. Així l'honor de Zeus va quedar salvat.

En aquells moments, el centaure Quiró va decidir morí després que Hèracles li disparés una fletxa, aportant-li un dolor tant fort que mai sanava. Quiró era immortal i desitjava transmetre aquesta immortalitat a Prometeu ja que el creia honorable de fer-ho, com a premi al seu coratge i valentia.

Així, a Prometeu, se li deixà descansar. Ell seguí ajudant als homes però aquesta vegada com un déu immortal.

Aquest relat, llegenda, és un exemple de com un heroi es pot convertir en un déu immortal. El seu exemple va ser ensenyar als homes tot allò que ell creia bo per ells.

Pàgines de la 9 a la 11; Comentari de Prometeu. Basat en gran part pel *Dictionnaire de la mythologie grecque et romaine*, París, PUF, 1951, 5ª ed.1976, obra de Pierre Grimal. I recolçat també per l'obre de Blas Carmona, *Dioses y Heroes Griegos*, ediciones de bolsillo, Madrid, 1989.

ELS ASTRES

EL SOL: En els temps primitius el déu Hèlios era qui representava el Sol. Després, quan el culte a Apol·lo va conèixer el seu gran moment, Hèlios es va identificar amb aquest déu, el qual, quan exercia la representació solar, era anomenat Febus.

LA LLUNA: La deessa Selene era també la primitiva personificació de la Lluna (per això els suposats habitants de la lluna eren anomenats selenites). Després, tal com va passar amb el Sol, es va identificar amb Àrtemis, anomenada Diana pels romans.

ELS PLANETES: Tots els planetes del Sistema Solar duen noms de déus: Mercuri (Hermes), Venus (Afrodita), La Terra (Gea), Mart (Ares), Júpiter (Zeus), Saturn (Cronos), Urà (Cel), Neptú (Posidó) i Plutó (Hades).

De fet, la identificació entre els planetes i els déus comprèn només els sis primers, que eren els que coneixien els antics. Quan, amb la invenció del telescopi, es van anar descobrint els astres, els astrònoms, seguint aquella antiga tradició, els van batejar també amb noms de l'antiga mitologia. Els satèl·lits dels planetes solen dur també noms de divinitats gregues, però són, igualment d'imposició moderna. Com és per exemple el cas dels satèl·lits de Júpiter que duen els noms de les noies que va raptar el déu – Europa.

LES DOTZE CONSTEL·LACIONS DEL ZODÍAC: Aquestes constel·lacions es relacionen totes elles, encara que aquesta relació comporta algunes discrepàncies, amb els vells mites grecs.

Vet aquí les relacions més generalment admeses:

Aries: És la imatge celeste d'un anyell. La seva pell era el famós toís o velló d'or que tants mals de cap va donar a Jasó i als Argonautes quan anaren a buscar-la.

Taurus: Té forma de toro. Representa la figura que va prendre Zeus per a raptar Europa, una nimfa de la qual s'havia enamorat.

Gemini: Dos bessons: Càstor i Pòl·lux. Pòl·lux era diví i Càstor mortal (eren fills d'un déu, Zeus, i d'una mortal, Leda). En morí Càstor, Pòl·lux, que no podia suportar la pèrdua del seu germà, demanà a Júpiter la pèrdua de la immortalitat. Finalment, s'acordà que tots dos passarien mig any al cel, amb els déus immortals, i l'altre mig sota terra, al regne dels morts.

Càncer: El cranc. Alguns diuen que Hera va enviar-lo per atacar Hèracles, heroi que odiava per ser fill del seu espòs, Zeus. Altres diuen que aquet nom li ve de l'època de l'any, perquè els dies comencen a escurçar-se (fan marxa enrere).

Leo: És el lleó de Nemea, una fera que tenia atemorida tota la regió de Nemea, i que no podien matar perquè la seva pell era invulnerable a les fletxes i a les armes. Hèracles va acabar amb ell, ofegant-lo i es va fer una coberta amb la seva pell.

Virgo: Erígona, personatge modèlic de pietat filial.

Libra: La balança, símbol de l'equitat i de la deessa Astrea, la Justícia; primer va viure entre els homes però després va deixar-los a la seva sort i va instal·lar-se al firmament amb les altres estrelles.

Scorpius: És un escorpí que per ordre d'Àrtemis va picar al taló l'heroi Orió, que havia intentat violar-la, i el va matar. Àrtemis penedida va demanar a Zeus que col·loqués també Orió al firmament.

Sagittarius: És un centaure, el savi centaure Quiró, que va ser mestre d'Esculapi, déu de la medicina.

Capricornius: És la cabra Amaltea. Quan va morir, Zeus va col·locar-la entre les estrelles com a recompensa per haver-lo alletat quan era petit.

Aquarius: Ganímedes: jove que amb la seva bellesa va enamorar Zeus i aquest el va dur al cel a fer de coper dels déus.

Pisces: Dos peixos que ajudaren Afrodita i el seu fill Eros (Cupido), duent-los quan fugien d'un Gegant.

BIBLIOGRAFIA

Pierre Grimal: *La mitologia Grega*, edicions 1984, Barcelona, 2000.

Pierre Grimal: *Diccionario de mitología griega y romana*, Paidós, Barcelona, 1991.

Pierre Grimal: *Dictionnaire de la mythologie grecque et romaine*, París, PUF, 1951, 5ª ed.1976.

Blas Carmona: *Dioses y heroes griegos*, ediciones de bolsillo, Madrid, 1989.

Jean Pierre Vernant: *Mito y religión en la Grecia antigua*, Ariel, Barcelona, 1991.

Susana Cañuelo – Jordi Ferrer: *Mitología Griega y Romana*, Optima, Barcelona, 2003.

Enciclopedia Encarta (enciclopèdia Multimedia) actualitzada en 2003.

Sebastián Quesada Marco: *Grecia*, Acento, Madrid, 2002.

